

ІСТОРИЧНІ ПАМ'ЯТКИ ТА КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА УКРАЇНИ

УДК 94: 321.17 (477) «10/11»

DOI: 10.17721/2413-7065.4(97).2025.345105

ЗАХІДНИЙ ВЕКТОР ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКОГО КНЯЗЯ РОМАНА МСТИСЛАВОВИЧА У НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ ОЛЕКСАНДРА ГОЛОВКА

Тарас ЧУГУЙ

orcid.org/0000-0002-4679-8543

кандидат історичних наук, молодший науковий співробітник

відділу Євразійського степу Інституту сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України

email: chuguj-taras@ukr.net

Анотація. Досліджено наукові здобутки Олександра Головка у вивченні західного вектора зовнішньої політики галицько-волинського князя Романа Мстиславовича на основі порівняльного аналізу джерельної бази та історіографії. Зроблено висновки щодо великої ролі західного вектора зовнішньої політики князя Романа в історії державотворення України-Русі на початку XIII ст.

Ключові слова: Роман Мстиславович, Олександр Головка, історіографія, зовнішня політика.

Постановка проблеми. Актуальність теми визначена тим, що в історіографії немає ґрунтового дослідження внеску О. Головка у вивчення західного вектора зовнішньої політики Романа Мстиславовича. Відомий науковець, доктор історичних наук, академік АН вищої школи України О. Головка професійно вивчає особливості перебігу зовнішньої політики князя Романа.

Головними науковими працями О. Головка зі згаданої теми є: «Древняя Русь и Польша в политических взаимоотношениях X – первой трети XIII ст.» [2], «Князь Роман Мстиславич та його доба: нариси з історії політичного життя Південної Русі XII – початку XIII століття» [3], «Корона Данила Галицького: Волинь і Галичина в державно-політичному розвитку Центрально-Східної Європи раннього та класичного середньовіччя» [4] та «Русь і Польща в міжнародному житті Європи (X – перша половина XIII ст.)» [8]. У цих студіях вчений на високому рівні дослідив західний

вектор зовнішньої політики галицько-волинського князя Романа Мстиславовича.

Метою статті є аналіз на основі джерел і літератури наукових досягнень О. Головка у питанні вивчення західного вектора зовнішньої політики галицько-волинського князя Романа.

Головне **завдання** – зробити висновки щодо об'єктивності наукових спостережень вченим західного вектора зовнішньої політики Романа Мстиславовича. Вивчення здобутків О. Головка стосовно теми західного вектора зовнішньої політики князя Романа потребує використання таких **наукових методів**, як проблемно-хронологічний, історичний, історико-генетичний, історико-порівняльний, індукції, дедукції та аналізу, принципи наукової об'єктивності, історизму, логічності й послідовності, а також біографічний підхід і прийом актуалізації. **Науковою новизною** статті є те, що автор уперше здійснив аналіз здобутків О. Головка у справі вивчення

західного вектора зовнішньої політики галицько-волинського князя Романа Мстиславовича, застосувавши порівняльний аналіз джерел, праць О. Головка та інших науковців.

Виклад основного матеріалу. Опоередкованою складовою західного вектора зовнішньої політики галицько-волинського князя Романа було таке мистецтво політики середньовіччя, як династичні зв'язки. У цьому контексті необхідно розглядати посольство від Романа Мстиславовича у травні 1200 р. до Константинополя під керівництвом боярина Твердяти Остромирича [23, с. 78–79]. Різке посилення влади князя Романа наприкінці XII – на початку XIII ст. на теренах Південно-Західної Русі, встановлення сюзеренітету галицько-волинського правителя над Києвом закономірно загостило політичні відносини з половцями.

О. Головка вважає, що військовий похід Романа Мстиславовича на половців відбувся взимку 1201–1202 рр. [3, с. 159; 4, с. 230]. Його позицію підтримали сучасні вчені Д. Домбровський і М. Костик. Але насправді похід відбувся взимку 1200–1201 рр. Головним аргументом на користь висновку про те, що перший військовий похід князя Романа на половців відбувся взимку 1200–1201 рр., є час прибуття посольства від Романа Мстиславовича до Константинополя (травень 1200 р.) [23, с. 78–79]. Результатом роботи посольства стала союзницька угода, яка була скріплена династичним союзом. О. Майоров правильно пише про те, що Роман Мстиславович у той час удруге одружився. Його дружиною стала родичка візантійського імператора Олексія III Ангела – Єфросинія [13, с. 258].

Необхідно обов'язково звернути

увагу на основну проблему наукової дискусії, на нашу думку, щодо походження другої дружини галицько-волинського правителя. Незважаючи на те, що ретельний аналіз цього питання здійснено у попередніх публікаціях [28, с. 6–23; 29, с. 9–26; 32, с. 61–69], нас цікавить версія М. Грушевського, який вважав, що друга дружина князя Романа була «католицькою принцесою» [10, с. 72]. Аналогічні погляди спостерігаємо у В. Татищева [24, с. 332], І. Шараневича [40, с. 42], Л. Дробби [36, с. 377], В. Абрагама [34, с. 98], Б. Влодарського [42, с. 24–25], Ю. Форсманна [37, с. 139], С. Томашівського [26, с. 90] та І. Крип'якевича [12, с. 114], які відзначили те, що велика княгиня Романова була ятрівкою, жінкою брата угорського короля Андрія II. Це малоімовірно, оскільки Роман і Андрій II були троюрідними братами, а великий князь київський Мстислав Володимирович – прадідом Романа Мстиславовича, Андрія II і Лешка Білого.

На нашу думку, О. Майоров правий, коли дійшов висновку, що великою княгинею Романовою могла бути старша донька імператора Ісаака II Ангела, яка тривалий час була черницею [14, с. 347; 15, с. 30]. Її світське ім'я – Єфросинія, а чернече – Марія або Анна [14, с. 381; 15, с. 93, 64–65]. Внаслідок дворцевого перевороту 1195 р. візантійським імператором став дядько Єфросинії – Олексій III Ангел. Саме він з часом і повернув племінницю з чернецтва, що було можливим у Візантії. Потім Олексій III Ангел видав Єфросинію заміж за Романа Мстиславовича близько 1200 р. [14, с. 488; 15, с. 124]. Ми переконані у тому, що другий шлюб князя Романа є яскравим свідченням розвитку русько-візантійсько-німецьких відносин, оскільки Єфросинія

була рідною сестрою дружини німецького короля Філіппа Швабського – Ірини. Таким чином, налагодження русько-німецьких відносин відбулося завдяки візантійським родинним зв'язкам. О. Головки, будучи спочатку прихильником версії про боярське походження княгині [3, с. 141–142], згодом логічно еволюціонував до підтримки версії про її візантійське походження [6, с. 192–208].

Про велике значення західного вектора політичної діяльності Романа Мстиславовича свідчить напівлегенда про приїзд до князя посольства від Папи Римського Інокентія III 1204 р. Детальний аналіз цієї події розглянуто у наших наукових статтях [28, с. 6–20; 29, с. 6–23]. О. Головки [3, с. 187–192; 7, с. 201], як і більшість дослідників, сприймає письмове повідомлення про посольство від Папи Римського Інокентія III до князя Романа за достовірне. Натомість Є. Голубинський [9, с. 598] і О. Толочко [25, с. 469–477] переконані у зворотному.

Маємо зазначити, що припущення Л. Войтовича [1, с. 121] щодо відмови Романа Мстиславовича від королівської корони у зв'язку з проведеними переговорами з Олексієм III є правильним. О. Майоров слушно підкреслив, що зміни у ставленні Романа Мстиславовича до католицької церкви сталися в останні роки його життя і були пов'язані з подіями IV Хрестового походу, захопленням і пограбуванням Константинополя [13, с. 208, 718]. М. Чубатий вірно зауважив, що посли Інокентія III хотіли залучити князя до боротьби між Вельфами і Гогенштауфенами [27, с. 9–10]. І. Паславський також писав про те, що відмова князя Романа від королівського титулу була пов'язана з його союзницькими відносинами з Філіппом Швабським, який

мав із ним родинні зв'язки [19, с. 27]. Робимо логічний висновок про те, що Роман Мстиславович підтримував родину Гогенштауфенів у боротьбі за імператорський престол Священної Римської імперії, виступаючи проти родини Вельфів, яким протегував Папа Римський Інокентій III.

Аналіз зазначених вище фактів діяльності Романа Мстиславовича дає нам можливість зробити висновок про велике значення західного вектора зовнішньої політики князя. Французький хроніст середини XIII ст. Альбрік із монастиря Труа Фонтен (Трьох Джерел) писав про те, що король Русі Роман після того, як вирушив зі своїх володінь, мав намір через Польщу попрямувати до Саксонії. Він як удаваний християнин хотів зруйнувати церкви. Але два брати – Лешко і Конрад – над річкою Вісла з волі Божої перемогли його і вбили, а всіх тих, хто був з ним, розігнали або знищили [35, с. 885]. Інформація Альбріка про церкви, на думку І. Паславського, може бути відлунням якогось непорозуміння між галицько-волинським князем і Римською курією [19, с. 24]. О. Майоров вірно зауважив, що це лише стилістичний зворот [13, с. 164]. Л. Войтович також писав про те, що це «звичний штамп хроністів-кліриків у зображенні противників» [1, с. 285].

Широкий аналіз історіографії питання військового походу Романа Мстиславовича на Захід 1205 р. здійснено нами у попередніх публікаціях [29, с. 6–23; 31, с. 150–164]. Зазначимо лише, що О. Головки заперечує версію про похід князя Романа до Саксонії [2, с. 88; 3, с. 172–186; 4, с. 241–245; 5, с. 35–38]. Вчений помилився, написавши, що текст про князя Романа «був записаний Альбріком і

вставлений до хронічки, вірогідно, в середині або у другій половині 40-х років XIII ст.» [8, с. 301], оскільки насправді вставку зробила вже інша людина.

Базуючись на свідченнях Суздальського [22, стб. 425] і Галицько-Волинського літописів [21, стб. 719], О. Головка підтримав версію про участь Романа Мстиславовича у польській усьобиці на боці великопольського князя Владислава III Ляскононого (Тонкононого) [2, с. 87–88; 3, с. 183; 4, с. 241–242; 5, с. 35–38; 8, с. 302]. Джерелознавець І. Паршин дійшов правильного висновку, що ця версія «обґрунтовується лише логічними побудовами. У джерелах безпосередні контакти між володарями не відображено» [18, с. 42].

Проте на користь свідчень монаха-хроніста Альбріка свідчать добрі відносини князя Романа з династією Гогенштауфенів, зокрема запис у синодику бенедиктинського монастиря св. апостолів Петра і Павла в Ерфурті (19 червня 1205 р.). Йдеться про те, що Роман, король Русі, дав монахам 30 марок [17, с. 598]. О. Майоров зробив правильний висновок, що це говорить про прямі контакти з королем Філіппом Швабським [13, с. 132]. Ерфурт належав Філіппу Швабському. Саме тому майнські архієпископи підтримували Гогенштауфенів. У той час існував звичай формального членства правителів у соборних капітулах і монастирях, що фактично означав заступництво.

Критичного зауваження заслуговує контрверсійна думка О. Головка щодо руських князів, які «взагалі були толерантними в питаннях віри, не дуже розумілися на розбіжностях між двома гілками європейського християнства» [3, с. 188], оскільки М. Чубатий правильно

вказав, що йшлося про особисті симпатії до католиків [27, с. 9]. Також критики, з огляду на невірогідність, заслуговує припущення О. Головка щодо перебування Романа в дитинстві на вихованні в ерфуртських бенедиктинців упродовж деякого часу [3, с. 187].

Для нас є цікавою гіпотеза О. Мясана про те, що родич і союзник німецького короля Філіппа Швабського ландграф Тюрингії Герман та його міністеріал Герман фон Зальц були причетні до укладення союзу Романа і Філіппа [16, с. 74–79]. На нашу думку, Роман Мстиславович планував перейти зі своїм військом через Польщу до Саксонії, щоб допомогти Філіппу Швабському перемогти імператора Священної Римської імперії Оттона IV Брауншвейгського у боротьбі за імператорський трон. Однак у Польщі князь Роман натрапив на Лешка Білого, союзника Вельфів.

Г. Лябуда писав про те, що у першій половині 1205 р. існував політичний союз галицько-волинського князя Романа і великопольського князя Владислава III Ляскононого [38, с. 144–145]. На думку Л. Дроби [36, с. 16], Б. Влодарського [41, с. 19–21, 27], В. Пашуто [20, с. 165, 344], Н. Щавелевої [33, с. 152], М. Пшибила [39, с. 63] і П. Кралюка [11, с. 67], саме Владислав III Лясконогий посварив Романа Мстиславовича з Лешком Білим. Великопольський князь хотів завадити галицько-волинському володарю надати допомогу королю Філіппу Швабському, проти якого саме тоді виступив данський король Вальдемар II Переможний.

Висновки. Таким чином, розглянувши нами наукову проблему дослідження О. Головком західного вектора зовнішньої політики галицько-волинського князя Романа дає підстави зробити

наступні висновки: аналіз вченим таких проблемних питань, як визначення походження великої княгині Романової, реальність приїзду посольства Папи Римського Інокентія III до Романа Мстиславовича, значення військового походу князя на Захід 1205 р., є ґрунтовним. О. Головка зробив правильні висновки до двох із цих важливих проблемних питань.

Відзначимо і помилки науковця, зокрема щодо датування першого військового походу князя Романа на половців та визначення причин і обставин військового походу князя Романа Мстиславовича на Захід 1205 р.

ЛІТЕРАТУРА

1. Войтович, Л. В. *Галич у політичному житті Європи XI–XIV століть*. Львів, 2015. 478 с.
2. Головка, А. Б. *Древняя Русь и Польша в политических взаимоотношениях X – первой трети XIII ст.* Киев, 1988. 136 с.
3. Головка, О. Б. *Князь Роман Мстиславич та його доба: нариси з історії політичного життя Південної Русі XII – початку XIII століття*. Київ, 2001. 249 с.
4. Головка, О. Б. *Корона Данила Галицького: Волинь і Галичина в державно-політичному розвитку Центрально-Східної Європи раннього та класичного середньовіччя*. Київ, 2006. 575 с.
5. Головка, О. Б. Останній похід Романа Мстиславовича у джерелах та історичній думці. *Український історичний журнал*. 2009. № 4. С. 28–47.
6. Головка, О. Б. Візантійська імперія, Південна Русь і Половецький степ в політичній діяльності галицько-волинського князя Романа Мстиславовича. *Орієнтальні студії в Україні: до ювілею Л. В. Матвеевої*. Київ, 2010. С. 192–208.
7. Головка, О. Некороновані і короновані королі Південно-Західної Русі. *Княжа доба: історія і культура*. Львів, 2015. Вип. 9: Король Данило Романович. 1201–1264. С. 183–216.
8. Головка, О. Б. *Русь і Польща в міжнародному житті Європи (X – перша половина XIII ст.)*. Київ, 2021. 600 с.
9. Голубинский, Е. Е. *История Русской Церкви*: в 2 т. Москва, 1880–1900. Т. 1. Ч. 1. 792 с.
10. Грушевський, М. С. *Історія України-Руси*: у 11 т., 12 кн. Київ, 1993. Т. 3. 588 с.
11. Кралюк, П. М. *Роман Мстиславович, князь Волинський і Галицький: іст.-біогр. нарис*. Луцьк, 1999. 76 с.
12. Крип'якевич, І. П. *Галицько-Волинське князівство*. 2-ге вид. зі змінами і доповненнями. Львів, 1999. 220 с.
13. Майоров, О. В. *Галицько-волинський князь Роман Мстиславович. Володар, воїн, дипломат*: у 2 т. Біла Церква, 2011. Т. 1. 318 с.
14. Майоров, О. В. *Галицько-волинський князь Роман Мстиславович. Володар, воїн, дипломат*: у 2 т. Біла Церква, 2011. Т. 2. 462 с.
15. Майоров, О. В. *Єфросинія Галицька. Дочка візантійського імператора в Галицько-Волинській Русі: княгиня і черниця*. Біла Церква, 2013. 224 с.
16. Масан, О. Середньовічна Україна і Німецький орден: недосліджені проблеми взаємовідносин. *IV Міжнародний конгрес україністів: доп. та повідомлення* (Одеса, 26–29 серпня 1999 р.). Одеса; Київ; Львів, 1999. Історія. Ч. 1. С. 74–79.
17. Назаренко, А. В. *Древняя Русь на международных путях: междисциплинарные очерки культурных, торговых, политических связей IX–XII вв.* Москва, 2001. 784 с.
18. Паршин, І. *Дипломатія Галицько-Волинської держави: європейські наративи джерела XIII–XV століть*. Львів, 2018. 348 с.
19. Паславський, І. *Коронація Данила Галицького в контексті політичних і церковних відносин XIII століття* / Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича. Львів, 2003. 112 с.
20. Пашуто, В. Т. *Внешняя политика Древней Руси*. Москва, 1968. 474 с.
21. *Полное собрание русских летописей*

(ПСРЛ). Санкт-Петербург, 1908. Т. 2: Ипатьевская летопись. 2-е изд. 638 с.

22. *Полное собрание русских летописей* (ПСРЛ). 2-е изд. Ленинград, 1927. Т. 1: Лаврентьевская летопись. Вып. 2: Суздальская летопись по Лаврентьевскому списку. 487 с.

23. *Путешествие новгородского архиепископа Антония в Царьград в конце 12-го столетия*. С предисловием и примечаниями П. Савваитова. Санкт-Петербург, 1872. 187 с.

24. Татищев, В. Н. *История Российская*: в 7 т. Москва; Ленинград, 1964. Т. 4. 342 с.

25. Толочко, А. П. «*История Российской*» Василия Татищева: источники и известия. Москва; Киев, 2005. 544 с.

26. Томашівський, С. *Українська історія*: нарис. Львів, 1919. Т. 1. 154 с.

27. Чубатий, М. Західна Україна і Рим у XIII віці у своїх змаганнях до церковної унії. *Записки НТШ*. Львів, 1917. Т. 123/124. С. 1–108.

28. Чугуй, Т. О. Політична діяльність першого галицько-волинського князя Романа Мстиславовича. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Сер. Історія України. Українознавство: історичні та філософські науки*. 2015. Вип. 21. С. 6–20.

29. Чугуй, Т. О. Актуальні питання історіографії життєдіяльності галицько-волинського князя Романа Мстиславовича. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Сер. Історія України. Українознавство: історичні та філософські науки*. 2016. Вип. 22. С. 6–23.

30. Чугуй, Т. О. Постать короля Данила Романовича у біографічних дослідженнях М. Ф. Котляра (з нагоди 85-річного ювілею вченого). *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Сер. Історія України. Українознавство: історичні та філософські науки*. 2016. Вип. 23. С. 9–26.

31. Чугуй, Т. О. Візантійський чинник у контексті європейської діяльності галицько-волинського князя Романа Мстиславовича. *Дриновський збірник*. Софія; Харків, 2017. Т. 10. С. 150–164.

32. Чугуй, Т. Візантійські впливи на життя і діяльність короля Русі Данила Романовича. *Дриновський збірник*. Софія; Харків, 2020. Т. 13. С. 61–69.

33. Щавелева, Н. И. *Польские латиноязычные средневековые источники: тексты, перевод, комментарий* / АН СССР; Ин-т истории СССР; отв. ред. В. Л. Янин. Москва, 1990. 210 с.

34. Abraham, W. *Powstanie organizacji kościoła łacińskiego na Rusi*. Lwów, 1904. Т. 1. 417 s.

35. Albrici monachi Trium fontium Chronicon, a monacho Novi monasterii hoiensis interpolata. 1241 / ed. P. Scheffer-Boichorst. *Monumenta Germaniae Historica, Scriptores*. Hannoverae, 1874. Т. 23. P. 631–950.

36. Droba, L. Stosunki Leszka Białego z Rusią i Węgrami. *Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny*. Kraków, 1881. Т. 13. 467 s.

37. Forsmann, J. Die Beziehungen altrussischer Fürstengeschlechter zu Westeuropa. Ein Beitrag zur Geschichte Ost- und Nordeuropas im Mittelalter mit 22 Stammtafeln ost- und nordeuropaischer Fürsten. Bern, 1970. 153 s.

38. *Historia dyplomacji polskiej: (połowa X–XX w.)* / pod red. G. Labudy. Warszawa, 1982. Wyd. 2. Т. 1: Połowa X w. 1572 / pod red. M. Biskupa. 874 s.

39. Przybył, M. Władysław Łaskonogi, książę wielkopolski 1202–1231. Poznań, 1998. 183 s.

40. Szaraniewicz, I. *Die Hypatios-Chronik, als Quellen-Beitrag zur österreichischen Geschichte*. Lemberg, 1872. 167 s.

41. Włodarski, B. *Polityka ruska Leszka Białego*. Lwów, 1925. 84 s.

42. Włodarski, B. *Polska i Ruś: 1194–1340*. Warszawa, 1966. 326 s.

REFERENCES

1. Voitovych, L. (2015). *Galych in the Political Life of Europe of the XI–XIV Centuries*. Lviv, 478 p. [in Ukr.]

2. Holovko, A. (1988). *Ancient Rus' and*

- Poland in the Political Relations of the X – the First Third of the XIII Century*. Kiev, 136 p. [in Rus.]
3. Holovko, O. (2001). *Prince Roman Mstyslavovych and his Time: Essays on the History of the Political Life of Southern Rus' of the 12th – Early 13th Centuries*. Kyiv, 249 p. [in Ukr.]
 4. Holovko, O. (2006). *The Crown of Danylo Galytskyi: Volyn and Galicia in the State-Political Development of Central-Eastern Europe in the Early and Classical Middle Ages*. Kyiv, 575 p. [in Ukr.]
 5. Holovko, O. (2009). The Last Campaign of Roman Mstyslavovych in Sources and Historical Thought. *Ukrainskyi istorychnyi zhurnal* (Ukrainian Historical Journal), (4), pp. 28–47 [in Ukr.]
 6. Holovko, O. (2010). The Byzantine Empire, the Southern Rus' and the Polovetz Steppe in the Political Activity of the Galych-Volyn Prince Roman Mstyslavych. *Oriental Studios in Ukraine*. To the Anniversary of L. V. Matveeva. Kyiv, pp. 192–208 [in Ukr.]
 7. Holovko, O. (2015). Uncrowned and Crowned Kings of the South-Western Rus'. *Kniazha doba: istoriia i kultura* (The Princely Era: History and Culture), Vol. 9. Lviv, pp. 183–216. [in Ukr.]
 8. Holovko, O. (2021). *Rus' and Poland in the International Life of Europe (10th – First Half of the 13th Century)*. Kyiv, 600 p. [in Ukr.]
 9. Golubinsky, E. (1880–1900). *The History of the Russian Church*: in 2 Vols. (Vol. 1, Part 1). Moscow, 792 p. [in Rus.]
 10. Hrushevskyi, M. S. (1993). *The History of the Ukraine-Rus'*: in 11 Vols., 12 Books. (Vol. 3). Kyiv, 588p. [in Ukr.]
 11. Kraliuk, P. (1999). *Roman Mstyslavovych, the Prince of Volyn and Halytskyi: the Historical and Biographical Essay*. Lutsk, 76 p. [in Ukr.]
 12. Krypiakevych, I. (1999). *The Halych-Volyn Principality*. 2nd ed, corr. and ext. Lviv, 220 p. [in Ukr.]
 13. Maiorov, O. (2011a). *The Halych-Volyn Prince Roman Mstislavych. Lord, Warrior, Diplomat*: in 2 Vol. (Vol. 1). Bila Tserkva, 318 p. [in Ukr.]
 14. Maiorov, O. (2011b). *The Halych-Volyn Prince Roman Mstislavych. Lord, Warrior, Diplomat*: in 2 Vol. (Vol. 2). Bila Tserkva, 462 p. [in Ukr.]
 15. Maiorov, O. (2013). *Euphrosyne Galitska. Daughter of the Byzantine Emperor in the Galych-Volyn Rus': Princess and Nun*. Bila Tserkva, 224 p. [in Ukr.]
 16. Masan, O. (1999). The Medieval Ukraine and the Teutonic Order: Unresearched Problems of Relations. *The IV International Congress of the Ukrainian Studies: The Reports and Nocites, August 26–29, Odesa, 1999*. Odesa; Kyiv; Lviv, History, (1), pp. 74–79 [in Ukr.]
 17. Nazarenko, A. (2001). *The Ancient Rus' on International Routes: Interdisciplinary Essays on Cultural, Trade, and Political Relations of the 9th–12th Centuries*. Moscow, 784 p. [in Rus.]
 18. Parshyn, I. (2018). *Diplomacy of the Galych-Volyn State: European Narrative Sources of the 13th–15th Centuries*. Lviv, 348 p. [in Ukr.]
 19. Paslavskyi, I. (2003). *Coronation of Danylo Halytsky in the Context of the Political and Church Relations of the XIII Century*. I. Krypiakevych Institute of Ukrainian Studies of the NAS of Ukraine. Lviv, 112 p. [in Ukr.]
 20. Pashuto, V. (1968). *Foreign Policy of the Ancient Rus'*. Moscow, 474 p. [in Rus.]
 21. *The Complete Collection of Rus' Chronicles (PSRL)*. (1908). 2nd ed. Vol. 2. Saint-Petersburg, 638 p. [in Rus.]
 22. *The Complete Collection of Rus' Chronicles (PSRL)*. (1927). Vol. 1, Issue 2. Leningrad, 487 p. [in Rus.]
 23. *The Journey of the Novgorod Archbishop Anthony to Constantinople at the End of the 12th Century*. With a Preface and Notes by P. Savvaitov. (1872). Saint Petersburg, 187 p. [in Rus.]
 24. Tatishchev, V. (1964). *The Russian History*: in 7 Vols. (Vol. 4). Moscow, Leningrad, 342 p. [in Rus.]
 25. Tolochko, A. (2005). *The "Russian History" by Vasily Tatishchev: Sources and News*. Moscow; Kiev, 544 p. [in Rus.]
 26. Tomashivskyi, S. (1919). *The Ukrainian*

History. Ancient Times and the Middle Ages. Lviv, 154 p. [in Ukr.]

27. Chubaty, M. (1917). The Western Ukraine and the Rome in the 13th Century in their Struggles for the Church Union. *Zapysky NTSh* (Notes of Shevchenko Scientific Society). (Vol. 123/124). Lviv, pp. 1–108 [in Ukr.]

28. Chugui, T. (2015). Political Activity of the First Galych-Volyn Prince Roman Mstyslavovych. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu im. V. N. Karazina. Ser. Istoriiia Ukrainy. Ukrainoznavstvo: istorychni ta filosofski nauky.* (V. N. Karazin Kharkiv National University Bulletin “History of Ukraine. Ukrainian Studies: Historical and Philosophical Sciences”), Issue 21, pp. 6–20 [in Ukr.]

29. Chugui, T. (2016). Current Issues of the Historiography of the Life of the Halych-Volyn Prince Roman Mstyslavovych. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu im. V. N. Karazina. Ser. Istoriiia Ukrainy. Ukrainoznavstvo: istorychni ta filosofski nauky.* (V. N. Karazin Kharkiv National University Bulletin “History of Ukraine. Ukrainian Studies: Historical and Philosophical Sciences”), Issue 22, pp. 6–23 [in Ukr.]

30. Chugui, T. (2016). The Figure of the King Danylo Romanovych in the Biographical Studies of the M. F. Kotliar (on the Occasion of the 85th Anniversary of the Scientist). *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu im. V. N. Karazina. Ser. Istoriiia Ukrainy. Ukrainoznavstvo: istorychni ta filosofski nauky.* (V. N. Karazin Kharkiv National University Bulletin “History of Ukraine. Ukrainian Studies: Historical and Philosophical Sciences”), Issue 23, pp. 9–26 [in Ukr.]

31. Chugui, T. (2017). The Byzantine Factor in the Context of the European Activities of the Halych-Volyn Prince Roman Mstyslavovych. *Drynovsky Collection.* Vol. 10. Sofia; Kharkiv, pp. 150–164 [in Ukr.]

32. Chuhui, T. (2020). Byzantine Influences on the Life and Activities of the King of Rus', Danylo Romanovych. *Drynovsky Collection.* Vol. 13. Sofia; Kharkiv, pp. 61–69 [in Ukr.]

33. Shchaveleva, N. (1990). *Polish Latin-Language Medieval Sources: Texts, Translation, Commentary.* USSR Academy of Sciences; Institute of the History of the USSR. Moscow, 210 p. [in Rus.]

34. Abraham, W. *Powstanie organizacji kościoła łacińskiego na Rusi.* Lwów, 1904. T. 1. 417 p. [in Pol.]

35. Scheffer-Boichorst, P., ed. (1874). *Albrici monachi Trium fontium Chronicon, a monacho Novi monasterii hoiensis interpolata.* 1241. *Monumenta Germaniae Historica, Scriptores.* Hannoverae, T. 23, pp. 631–950. [in Lat.]

36. Droba, L. (1881). Stosunki Leszka Białego z Rusią i Węgry. *Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny.* Kraków, T. 13, 467 p. [in Pol.]

37. Forsmann, J. (1970). *Die Beziehungen altrussischer Fürstengeschlechter zu Westeuropa. Ein Beitrag zur Geschichte Ost- und Nordeuropas im Mittelalter mit 22 Stammtafeln ost- und nordeuropaischer Fürsten.* Bern, 153 p. [in Deu.]

38. Labudy, G., ed. (1982). *Historia dyplomacji polskiej: (połowa X–XX w.).* Warszawa, Wyd. 2. T. 1: Połowa X w. 1572, pod red. M. Biskupa. 874 p. [in Pol.]

39. Przybył, M. (1998). *Władysław Łaskonogi, książę wielkopolski 1202–1231.* Poznań, 183 p. [in Pol.]

40. Szaraniewicz, I. (1872). *Die Hypatios-Chronik, als Quellen-Beitrag zur österreichischen Geschichte.* Lemberg, 167 p. [in Pol.]

41. Włodarski, B. (1925). *Polityka ruska Leszka Białego.* Lwów, 84 p. [in Pol.]

42. Włodarski, B. (1966). *Polska i Ruś: 1194–1340.* Warszawa, 326 p. [in Pol.]

Summary

WESTERN VECTOR OF THE FOREIGN POLICY
OF HALYCH-VOLYN PRINCE ROMAN MSTYSLAVOVYCH
IN THE SCIENTIFIC RESEARCH OF OLEKSANDR HOLOVKO

Taras CHUGUI

orcid.org/0000-0002-4679-8543

Candidate of Historical Sciences, junior research fellow
of Eurasian Steppe Department, A. Krymskyi Institute of Oriental Studies
semail: chuguj-taras@ukr.net

The relevance of the topic is determined by the fact that there is no thorough research in historiography on O. Holovko's contribution to the study of the western vector of Roman Mstyslavovich's foreign policy. A well-known scientist, Doctor of Historical Sciences, and Academician of the Academy of Sciences of Higher Education of Ukraine, O. Holovko professionally studies the peculiarities of Prince Roman's foreign policy. In his studies, the scholar has researched the western vector of the foreign policy of Prince Roman Mstyslavovych of Galicia-Volhynia on a high level. Academician O. Holovko's research on the activities of Prince Roman is part of our plan to develop the topic of the role of the Romanovych dynasty in the history of state formation in Ukraine.

The purpose is to analyse, based on sources and literature, O. Holovko's scientific achievements in studying the western vector of the foreign policy of Prince Roman of Galicia-Volhynia

Conclusions. The scientific problem we have considered in O. Holovko's study of the western vector of the foreign policy of Prince Roman of Galicia-Volhynia gives us reason to draw the following conclusions: the scholar's analysis of such problematic issues as determining the origin of Grand Duchess Romanova, the reality of the arrival of the embassy of Pope Innocent III to Roman Mstyslavovych, and the significance of the prince's military campaign to the West in 1205 is comprehensive. O. Holovko reached the correct conclusions on two of these important, problematic issues. We should also note the scholar's mistakes, in particular regarding the dating of Prince Roman's first military campaign against the Polovtsi and the determination of the causes and circumstances of Prince Roman Mstyslavovych's military campaign to the West in 1205.

Keywords: Oleksandr Holovko, Roman Mstyslavovych, foreign policy.